

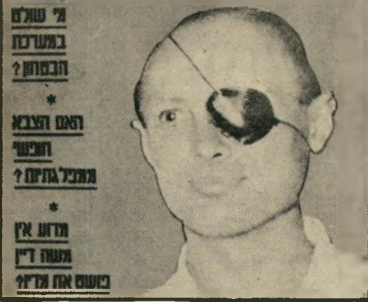
זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה, הביא בכתבת השער, גנרלים בסולליטיקה כתבת התייחסות ראשונה בישראל לנושא הצנחת הגנרלים בסולליטיקה, שלא היה מקובלת עד לאותו זמן, וחלוץ לה שימ הרמטכ"ל לשעבר משה דיין. גם מדור הנידון הוקדש לדיין, תחת הכותרת, "ורש הייצר". מיסגעי חגיגות העשור למדינת ישראל, שימשו מטרה לכתבה, קללת העשור: מכת בכורות? שהתייחסה להעלאה הראוותנית של המחזה, "בריסטול פרוי הבכור", שהועלתה באולם, הבימה", עם גלריה של כוכבים זרים. קטי רודר (מאוחר יותר מטמור) הביאה את וידויה, "דוגמנות לדוגמה", והעלתה את סיפורי חייה ודרכה לפתיחת הביטוי "הראשון של תליאביב".

בהמשך הסירה על מחדלי נבחרת ישראל בכדורגל הובאה הכתבה: טוקיו: סבטודה. בשער האחורי של הגליון, הובאה עוד רשימה בסדרת המועמדות לתחרות מלכת המים '58. בשער הגליון: משה דיין על גנרלים בסולליטיקה.

גנרלים בפוליטיקה

"העולם הזה": 1083 תאריך: 2.7.1958

מגדוהערן הממשלתי. אחרי שנגס בתפוח האסור. העובדה כי לאראמס יש השפעה אישית עצומה מאחרי הקלעים, וכי רבים חושבים אותו לנשיא האמיתי של המדינה, רק החריפה את הררישה. כל זה היה עניין אמריקאי פנימי, אולם העובדה שגיבור העלילה גולדפיינן נשא שם יהודי בולט, שהוא מהגר יליד ליטא, וכי תרומתו למען ישראל מילאה תפקיד חשוב כפרשה - סיפקו נשק חשוב לחוגים האנטי-שמיים והאנטי-ישראליים.

תיאטרון

כנפי החזון המתוק

יש כנפיים לאחד (הבימה) - הן שש כנפיה המקוצצות של יצירה ספרותית שהופיעה תחת אותו השם, מאת חנוך ברטוב, לפני שנים אחדות.

במשך השנים המעטות שעברו מאז צאת הספר ועד עלות המסך על הצגת המחזה הבימה, השתנו דברים רבים בעולמם של גיבורי הספר, שהפכו לגיבורי המחזה, כשם שהשתנו בחייו של המחבר עצמו. ברטוב עזב את קיבוץ עין-החורש ועבר לתליאביב, שם הוא מרוויח לחמו כעורך-לילה כלמרחב.

כשהחלפו מרחבי הקיבוץ המצומצמים והמוגדרים במרחבי העיר האינוסופיים, השתנתה גם עוצמת זוגיות המשקפיים שבהן השקיף ברטוב על שכונת העולים הנידחת, על גבול ירושלים החדשה. הגיבורים, שהיו מלאי חיים ותיקוה, תוססים, עמוסי בעיות, אחוזי פחדים ודאגות יומיום, הפכו ביצירה שברטוב המחזי לאוסף דמויות מטושטשות, אחירות גוון וחסרות נשמה. דמויות שלא-מך-העולם-הזה, של מלאכים צחורים מצחור, טובים מטוב, מושלמים וחייכנים. **כנפיים מקוצצות.** בשתי מערכות ארוכות כאורך הגלות המתקבצת, מתנהלת בידי ברטוב - בתוספת ידיו הבלתי אמונות של הבימאי אברהם ניניו - מסכת יציאתם של גיבורי המחזה מהגלות לחירות, מחושך לאור, מחרוזת איך-קץ לחרוה איך-גבול.

בשש כנפיים לאחד כל הפנים צוהלים, כל הגיבורים שחוקים, כל התיקות מתמלאות. לאיש מכל העולים החדשים הממלאים את בימת הבימה אין אפילו בעייה אחת שאינה נפתרת.

בתוך כליל סכריני זה ממלאים שחקני הבימה את תפקידיהם באותה כבדות וכישרון כמו איכרות מצטיינות בקולחון רוסי. פרט לשמואל רודנסקי, אלישבע מיכאלי ויוסף נבאי - הטוב שכולם, המגלם תפקיד הצבע המארוקאי בצורה משכנעת ואמיתית - לא מוצא אף לא אחד מהם את מקומו המתאים על קירשי הבימה, אפילו כשהוא מוצב לפי הוראות הבימאי, על טהרת המסורת של התיאטרון הרוסי השמרני.

אנשים

- הרמטכ"ל רביאלוף חיים לסקוב: במילחמה זו שאלה אגדרית - מי יצליח לקבור את מי קודם?
- ח"כ חירות מנחם בגין, בעת הוויכוח בכנסת על הופעתו של משה דיין: "אנחנו איננו רוצים להתווכח עם אלוף. אנחנו רוצים להתווכח על פוליטיקה עם 'מר'. ויכוח עם 'מר' יכול להיות אפילו מתוק."
- ח"כ מפא"י יוסף אלמוג: "המשבר הממשלתי החל בדיינים ונגמר ברבנים."
- ח"כ מפא"י עמוס דגני: "מיסים הם נושא נפלא לניגוח השילטון, ומירת כושר לשמש בתור שכאלה אינה משתנית כאשר מציעים להפחית מיסים."

דוגמנית לדוגמה קטי רודר (מטמור): דוגמנית קטי כמעמדת לתפקיד מלכת היום מפני שהיא בת לגירות. בתצלום: רודר בתצוגת-האופנה הראשונה שלה, שהביאה להצלחה חסרת תקדים, לפתיחת הבוטק הראשון בתליאביב, ולנישואים עם המחזאי יורם מטמור (שנפטר לפני כמה שנים), ולבסוף למשיטת-רגל.

החגיגים קמה שארלוט גולדפיינן וניגשה לשופט המארה, ואמרה: "בעלי מעריץ את אשתך, והגישה בתמימות לשופט המחאה ע"ס 1000 דולאר למען עם ישראל. השופט נדהם, כל באותו זמן ישב ברין במישפט חשוב, על מאות אלפי דולרים, שבו היה כנרד גולדפיינן הנתבע העיקרי. מלא חימה נטל את התיק, רשם בו את פרטי המיקרה שריח שוחד נדרף ממנו, וציין: "איני יודע אם מר גולדפיינן הבין את מלוא המשמעות של מעשיו!"

זה קרה בנובמבר שעבר. השבוע הפך סיפור זה לאחת הסנסציות של ארצות-הברית. הנדבן הציניו ברנרד גולדפיינן היה גיבורה של פרשת שחיתות שהעמידה את ארצות-הברית על רגליה. **בתי-מלון ומעילי פרווה.** השערוריה פרצה כאשר נודע לחוקרי הסנאט האמריקאי, כי עוזרו הראשי של הנשיא איזנהאור, שרמן אראמס, מושלה-לשעבר של מדינת ניו-האמפשייר, חי כבתי-מלון מפוארים על חשבוננו של גולדפיינן, וקיבל ממנו מעילי פרווה ומתנות יקרות אחרות. באותו זמן ניצל גולדפיינן את שמו של אראמס כדי להיחלץ מכמה איינעיימויות חמורות מצד השילטונות.

ברחבי ארצות-הברית קמו העסקנים, העיתור נים והאירגונים ותבעו את גירושו של אראמס

אבסורדאלי... לרדת...") וגרם לסערה שעירפלה את הוויכוח האמיתי. כשיא הוויכוח השמיט כנגדיו את הקרקע מתחת לרגלי יריביו, כהודיעו שהוא פשוט אסר על דיין לנאום.

כאשר נדחתה הצעת אי-האמון (ברוב של 63 נגד 27 קולות חרות והצינים הכלליים) היה ברור, כי נושא חיוני בעל חשיבות מרכזית לגבי יעילותו ובריאותו של צה"ל נותר בלא ויכוח רציני - מאחר שכל היריבים חששו מהתמודדות בשרדה-הקרוב האמיתי.

צינות

קשרי תרבות וכסף

ההזדמנות היתה חגיגית. השופט המחזי האמריקאי צ'ארלס ו'נסקי ואשתו ערכו מסיבה לכבוד הקרן האמריקאית לעידוד מיפעלי תרבות בישראל - היא קרן נורמן המפורסמת, המשלמת קיצבה למרבית מיפעלי התרבות בישראל.

כין הארחים המכובדים היה איש-עסקים יהודי מצליח כשם כנרד גולדפיינן, שהופיע יחד עם אשתו שארלוט. כשאך נסתיימו הנאומים

כנסת

הבעיה הגנרלית

"אם קצין בכיר של הצבא קורא לנוער להשתתף באורח פעיל בהיים הפוליטיים - האין זאת קריאה פוליטית? אם אותו קצין ידוע כחבר ותיק במפלגה מסוימת - האין קריאתו קריאה מיפלגתית? אם באסיפה מיפלגתית משתתף השר האזרחי הממונה מטעם המפלגה על ענייני הצבא, והוא אומר, כי שיטת הייצוג היחסי, שלפיה נבחרה ותיבחר הכנסת, מסכנת את קיומה של מדינת ישראל לא פחות - שימעו היטב - מנאצר, ובאסיפה זו משתתפים ראשי-המטה לשעבר (שהוא) אלוף פיקוד וסגן ראשי-המטה היום - ובאזניהם מושמעים מרברים בערות והפקרות והשתוללות כאלה, האין בהם הסתה פרועה של הפיקוד העליון של הצבא נגד בתי-הגנבהים בישראל?"

כאשר קרא השבוע מנחם בגין קריאה זו במליאת הכנסת, כדי לנמק את הצעתו להביע אי-אמון בממשלה, התכוון לתופעה אחת בלבד: הופעתם של האלופים משה דיין, מאיר עמית וצבי צור באסיפת מפא"י, שבה היו דיין ושימעון פרס הדוברים הראשיים. בצורה זו הגיע כפעם הראשונה איום שממנו פחדו הח"כים מזה עשר שנים: היחס בין מערכת הביטחון ובין מערכת המיפלגות.

המורה'ל והגולם. למעשה מחוסנת בישראל מערכת הביטחון כולה מפני ביקורת רצינית. מאחר שכל העסקנים יודעים כי אהבת העם לצבא היא עובדת יסוד לאומית, ומאחר שהם חוששים שביקורת על נוהל צבאי כלשהו תיגרור אחריה את האשמה של חתירה תחת ביטחון המדינה, מעדיפים כל העסקנים לשתוק.

הרחיקו לכת בכך דווקא אנשי חרות, שדמו למרה"ל שיצר את הגולם. שום מיפלגה בישוב ובמדינה לא שקדה כמותם על טיפוח פולחן הצבא, שכלל פולחן אישי לכל האלופים שעמדו בראשו - והפכו למחרת שיחורום לעסקני מפא"י. משה דיין נשלח לדרום-אפריקה כמישקל נגדי להופעת מנחם בגין שם, אך בגין עצמו התייצב בדרום-אפריקה בראש מטחי פולחן האישיות של דיין בארץ הרומית.

כך קרה השבוע כאשר הדין סטה מאפיקו ההגיוני והפך למילחמת השמצות אישית בין כנגדיו ובגין. כל הנאומים שקרו להעמיד פנים כאילו הופעת דיין בכינוס מפא"י היתה תופעה ראשונה במינה ובולטת-רגילה, וכי מלבדה הכל כשורה. בין הקולות שלא הועלו בדין בכנסת, היו הנקודות הבאות:

● העובדה שמערכת הביטחון דואגת לכך שעיתונים מסוימים, שאינם לרוחו של שר הביטחון, לא יופצו במחנות צה"ל, ובניהם העולם הזה, המוחרם רשמית מזה שמונה שנים רצופות.

● העובדה שמכ"ל משרד-הביטחון, שימעון פרס, מנסה לנהל את מדיניות-החוץ של המדינה. דוגמה בולטת - גיוס כל מכשירי-התעמולה של המדינה לסיקור ביקורו של מוריס בורג'ס-סימונרי בארץ, שנוצל כמסע פירסומת לשימעון פרס (ראה: תצלום).

● כנגדיו עצמו ניצל בשימחה את פחדי יריביו. כרגיל, כאשר אין הוא רוצה לדון בנושא הוויכוח, הוא העלים את ראש האופוזיציה מנחם בגין, כמעט כי אזרח כמו בגין, שלא השתתף במליחמת-הקוממיות, אין לו זכות להתקף אלון כצה"ל. כשקם בגין הפעם, השיב לכנגדיו מנה אחת אפיים (מסולף...) מזויין... מלאכותי...